

Ôn tập truyện và ký

I. Kiến thức cơ bản

- Truyện có nhiều thể như: Truyện ngắn, truyện vừa, truyện dài, tiểu thuyết,... ; kí bao gồm nhiều thể như: Kí sự, bút kí, nhật kí, phóng sự,... Truyện và kí hiện đại thường viết bằng văn xuôi.
- Các thể truyện và phần lớn các thể lí (như bút kí, kí sự, phóng sự) thuộc loại hình tự sự. Tự sự là phương thức tái hiện đời sống chủ yếu bằng kể và tả. Tác phẩm tự sự là câu chuyện về người hoặc sự việc nào đó được kể lại, miêu tả lại qua lời của người kể chuyện. Các yếu tố cốt truyện, nhân vật, lời kể thường không thể thiếu được trong tác phẩm truyện.

II. Hướng dẫn luyện tập

Câu 1. Lập bảng thống kê theo mẫu về truyện và kí từ bài 18 đến bài 27.

Hướng dẫn

STT	Tên tác phẩm	Tác giả	Thể loại	Đại ý
1	Bài học đường đời đầu tiên (trích Dế Mèn phiêu lưu kí)	Tô Hoài	Truyện dài	Đoạn trích nói về chú Dế Mèn có vẻ đẹp cường tráng của con nhà võ, nhưng tính tình kiêu căng xốc nổi đã gây ra cái chết oan uổng của Dế Choắt. Dế Mèn vô cùng ân hận và suy nghĩ về bài học đường học đường đời đầu tiên của mình
2	Sông nước Cà Mau (trích Đất rừng phương Nam)	Đoàn Giỏi	Truyện dài	Đoạn trích miêu tả khung cảnh thiên nhiên hoang dã rộng lớn hùng vĩ nhưng trù phú của vùng đất cực nam của Tổ quốc
3	Bức tranh của em gái tôi	Tạ Duy Anh	Truyện ngắn	Câu chuyện ngợi ca tình cảm hồn nhiên trong sáng và tấm

				lòng nhân hậu của người em gái, chính tấm lòng đó đã giúp cho người anh trai nhận ra lỗi lầm của mình một cách chân thành sâu sắc.
4	<i>Vượt thác</i> (trích <i>Quê Nội</i>)	Võ Quảng	Truyện dài	Đoạn trích miêu tả cảnh dòng sông, hai bên bờ và cảnh vượt thác của con thuyền qua đó khắc hoạ hình ảnh dũng mãnh của con người lao động
5	Buổi học cuối cùng	An-phôngxê Đô-đê	Truyện ngắn	Qua tâm trạng của cậu bé Phrăng và hình ảnh thầy giáo Ha-men tác giả ca ngợi tình yêu đất nước mà biểu hiện cụ thể lòng yêu quý ngôn ngữ dân tộc của những người An-dát.
6	Cô Tô	Nguyễn Tuân	Kí	Bài kí ghi lại ấn tượng về thiên nhiên tráng lệ tươi đẹp và sinh hoạt của lao động trên đảo Cô Tô
7	Cây tre Việt Nam	Thép Mới	Kí	Bài kí nói lên sự gắn bó thân thiết lâu đời giữa tre và con người Việt Nam trong cuộc sống lao động và chiến đấu. Cây tre là biểu tượng cho con người Việt Nam, đất nước Việt Nam.
8	<i>Lòng yêu nước</i>	Ê-ren-bua	Kí	Tác giả đã nói lên lòng yêu mến thiết tha của người dân Xô viết đối với từng vùng quê của mình. Đồng thời

				khẳng định chân lí giản dị, sâu sắc “Lòng yêu nhà, yêu làng xóm, yêu miền quê trở nên lòng yêu Tổ quốc
--	--	--	--	--

Câu 2. Chép lại tên tác phẩm và thể loại vào bảng theo mẫu, đánh dấu + vào vị trí tương ứng ở các cột tiếp theo nếu thấy có yếu tố đó.

TT	Tên tác phẩm	Thể loại	Cốt truyện	Nhân vật	Nhân vật kể chuyện	Nghệ thuật
1	Bài học đường đời đầu tiên	Truyện	+	+(Đế Mèn)	+(Đế Mèn)	Nghệ thuật miêu tả loài vật tự nhiên, sống động, ngôn ngữ chính xác, giàu tính tạo hình.
2	Sông nước Cà Mau	Truyện	+	+	+(Bé An)	Cách tả vừa bao quát vừa cụ thể, chi tiết cụ thể, chi tiết, kết hợp kể tả với liệt kê, cách lựa chọn hình ảnh khắc sâu ấn tượng
3	Bức tranh của em gái tôi	Truyện	+	+	+	Cách kể chuyện sáng tạo được tình huống làm bộc lộ chiều sâu nội tâm nhân vật và tư tưởng tác phẩm.
4	Vượt thác	Truyện	+	+	+	Kết hợp nhiều phương diện miêu tả, tả người, tả

						cảnh, tả hoạt động, sử dụng nhiều phép nhân hóa và so sánh
5	Bài học cuối cùng	Truyện	+	+	+	Tạo tình huống có ý nghĩa, thành công trong nghệ thuật xây dựng nhân vật
6	Cô Tô	Kí	-	-	+	Cách miêu tả tinh tế chính xác, giàu hình ảnh cảm xúc
7	Cây tre Việt Nam	Kí	-	-	-	Giàu chất thơ, lời văn giàu cảm xúc nhịp điệu hình ảnh phong phú chọn lọc, mang tính biểu tượng.
8	Lòng yêu nước	Kí	-	-	-	Kết hợp hài hòa yếu tố chính luận và yếu tố trữ tình, cảm xúc thiết tha, sôi nổi.

Nhìn vào bảng thống kê và nêu nhận xét.

+ Yếu tố chung cho cả truyện và kí là nhân vật kể chuyện, tức là đều giống nhau ở yếu tố tự sự: Tái hiện lại cuộc sống, thể hiện cái nhìn và thái độ của người kể.

+ Truyện phải có cốt truyện, có nhân vật.

+ Thể kí chú trọng ghi chép tái hiện các hình ảnh, các sự kiện và các yếu tố cảm xúc, nhịp điệu.

Câu 3. Qua những tác phẩm truyện kí đã học đã để lại cho em những cảm nhận gì về đất nước và cuộc sống của con người.

Những tác phẩm truyện và kí đã giúp cho chúng ta cảm nhận về vẻ đẹp của đất nước và con người một cách sâu sắc.

** Về đất nước:*

- Đất nước vô cùng tươi đẹp, giàu có từ Hạ Long cho đến Cà Mau, chỗ nào cũng đáng yêu, đáng quý.
- Vẻ đẹp của đất nước, của thiên nhiên vô cùng đa dạng và phong phú: Vừa hùng vĩ hoang sơ, lại vừa rất bình dị thân quen.
- Thế giới của loài vật (Dế Mèn, chim chóc) rất sinh động hấp dẫn y như thế giới của con người.

** Về con người:*

- Đó là những người lao động hết sức bình dị người chèo thuyền vượt thác, kẻ đánh cá ngoài khơi.
- Đó là những người bình thường song rất đáng yêu, dũng mãnh, giàu lòng nhân hậu vị tha.
- Ngoài ra các tác phẩm còn giúp em mở rộng tầm nhìn ra thế giới và những cảnh vật và con người ở các nước bạn.

Câu 4. Nhân vật nào em yêu thích nhất và nhớ nhất trong các truyện đã học? Em hãy phát biểu cảm nghĩ về nhân vật ấy.

+ Những tác phẩm truyện kí đã học, cho ta có dịp tiếp xúc với rất nhiều nhân vật, mỗi nhân vật có những nét đáng yêu khác nhau:

- Dế Mèn: Vẻ đẹp cường tráng, oai vệ, xốc nổi, kiêu căng nhưng chú Dế Mèn cũng làm cho chúng ta xúc động về sự ăn năn hối lỗi chân thành của mình khi gây ra cái chết oan uổng của Dế Choắt.
- Người em gái (Bức tranh người em gái tôi) tính tình hồn nhiên trong sáng vừa có tài năng lại vừa có tấm lòng nhân hậu vị tha.
- Người anh: Mặc dù có sự đố kị và đã đối xử không tốt với em gái mình nhưng người anh đã nhận ra lỗi lầm của mình, và chắc chắn sẽ trở thành một người anh tốt.

- Dượng Hương Thư (Vượt thác), một người lao động bình thường, vốn rất nhỏ nhẹ thể nhưng khi vượt thác trông giống như một dũng sĩ oai linh tối thượng.
 - Cậu bé Phrăng (Buổi học cuối cùng) – Sự hối lỗi chân thành, lòng yêu mến thầy giáo, và yêu tiếng Pháp thiết tha, mặc dù trước đó còn rất ham chơi.
 - Thầy giáo Ha-men (Buổi học cuối cùng) – Một thầy giáo tận tụy với nghề nghiệp – yêu nước sâu sắc, đặc biệt là lòng yêu quý ngôn ngữ dân tộc. Thầy là người đã truyền lửa cho học sinh tình yêu Tổ quốc.
- + Dựa trên cơ sở những gợi ý trên, em lựa chọn nhân vật mà mình yêu thích.